

OBRATLOVCI LOMU U PŘEDHRADÍ NA CHRUDIMSKU

The vertebrates of quarry near Předhradí
(Chrudim district, East Bohemia)

Vladimír LEMBERK

Východočeské muzeum, Zámek 2, CZ-530 02 Pardubice;
e-mail: lemerk@vcm.cz

Práce uvádí výsledky zoologického inventarizačního výzkumu všech tříd obratlovců (*Vertebrates*) v prostoru kamenolomu u obcí Předhradí a Hněvětice na Chrudimsku (Pardubický kraj). V průběhu roku 2005 zde bylo zjištěno celkem 86 druhů obratlovců, z nichž bylo celkem 21 tzv. zvláště chráněných podle Vyhl. MŽP č. 395/1992 Sb. K nejvýznamnějším nálezům patří prokázaný výskyt mihule potoční (*Lampetra planeri*), užovky hladké (*Coronella austriaca*) a vydry říční (*Lutra lutra*).

Úvod

Lom situovaný v údolí řeky Krounky mezi obcemi Předhradí a Hněvětice na Chrudimsku byl v minulosti zdrojem zejména stavebního kamene. Před přibližně deseti lety byl provoz v lomu pozastaven a území se od té doby vyvíjelo bez zásahů člověka. V současnosti sílí tlaky na opětovné zahájení těžby a úpravy kamene. Proto se zdálo být zajímavé podchytit stávající stav ještě před zahájením prací.

Toto území nebylo po stránce vertebratologické nikdy systematicky zkoumáno, existuje však celá řada dílčích údajů o výskytu živočichů roztroušená v literatuře. Ke starším patří práce MILESE (1967 a 1970), HARANTA (1980) a LOHNISKÉHO (1984), mezi novější práce KURFÜRSTA a PRUŽINY (1995), KURFÜRSTA a LEŠNERA (1998) a LEMBERKA (1999 a 2001). Souhrnně se faunou přírodního parku Údolí Krounky a Novohradky zabýval pouze LEMBERK (1997).

Cílem předložené práce tedy bylo inventarizovat aktuální výskyt obratlovců v prostoru lomu a jeho nejbližším okolí v jarním a také letním období roku 2005.

Charakteristika území

Lom mezi obcemi Předhradí a Hněvětice se nachází ve východní části okresu Chrudim na katastrálním území obou zmíněných obcí. Celé sledované území je součástí čtverce 6162c mezinárodní sítě mapování živočichů a rostlin.

Nejvyšším bodem je kóta 425 m v JV části území, nejnižším hladina Krounky (380 m).

Klimaticky spadá území do mírně teplé oblasti a do okrsků *vlhký, vrchovinový* a *mírně vlhký, vrchovinový*. Průměrné roční teploty se pohybují kolem 7,2 °C a roční úhrn srážek činí cca 730 mm (VESECKÝ et al. 1958).

Lom je tvořen dvěma částmi, každá se rozkládá na jednom břehu řeky Krounky. Těžba naposledy probíhala a je také plánována na pravý břeh. Nejbližší okolí lomu je tvořeno poměrně zachovalými porosty lesa místy sušového charakteru se zastoupením buku lesního

(*Fagus sylvatica*), habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního (*Quercus petraea*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) a javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). Ve vrcholových partiích skalních stěn a údolních svahů roste reliktní bor s borovicí lesní (*Pinus silvestris*). V lesích se rovněž jako vtroušené dřeviny vyskytují lípa srdčitá (*Tilia cordata*), smrk ztepilý (*Picea abies*), jedle bělokorá (*Abies alba*) a bříza bradavičnatá (*Betula verrucosa*). Břehové partie Krounky a jejího přítoku stejně jako jejich vlhkou nivu zarůstá olše lepkavá (*Alnus glutinosa*) s místně různě intenzivní příměsí vrb (*Salix* sp.).

Prostor vlastního lomu je v místech bez těžby zarostlý náletem břízy bradavičnaté (*Betula verrucosa*), vrby jívy (*Salix caprea*), borovice lesní (*Pinus silvestris*), modřínu opadavého (*Larix decidua*) a smrku ztepilého (*Picea abies*). V těchto partiích rostou také janovec metlatý (*Sarothamnus scoparius*), třtina křovištní (*Calamagrostis epigeios*), podběl lékařský (*Tussilago farfara*), divizna (*Verbascum*) atd.

Metodika

Zájmové území lomu a okolí bylo za účelem zjištění výskytu živočichů navštíveno v roce 2005 celkem šestkrát a to ve dnech: 16.2., 14.4., 30.4., 14.5., 5.6. a 12.6.

Jednotlivé třídy obratlovců byly v terénu zjišťovány následovně:

Ryby (Pisces) a mihulovci (Petromyzontes) – bylo provedeno pouze nesystematické zjištění druhů v Krounce. Použito přitom bylo čefenu o rozměrech 1x1 metr případně přímého pozorování.

Obojživelníci (Amphibia) – výskyt jednotlivých druhů a jejich rozmnožování bylo zjišťováno výhradně vizuálně; pozornost přitom byla věnována především dočasným i trvalým vodním nádržím (kaluže a tůňky aj.) a tokům.

Plazi (Reptilia) – zástupci této třídy byli zjišťováni výhradně vizuálně a to na vhodných stanovištích (rovněž se zřetelem na možnost rozmnožování).

Ptáci (Aves) – registrace ptáků byla prováděna jednak vizuálně (případně pomocí triedru 8–20x50) a rovněž akusticky (determinací podle hlasových projevů). Hnízdění bylo považováno za prokázané jednak nálezem hnízda, pozorováním mláďat nebo chováním dospělých, svědčícím o probíhajícím hnízdění.

Savci (Mammalia) – drobní zemní savci nebyli chytáni. Větší druhy savců byly zjišťovány přímým pozorováním, hledáním stop, trusu, nor a uhynulých exemplářů. Ke zjištění výskytu netopýrů bylo užito ultrazvukového detektoru Petterson D 240.

Výsledky

V následujícím přehledu jsou uvedeny v abecedním pořádku všechny zjištěné druhy obratlovců. Symbol § za latinským jménem živočicha označuje druhy *zvláště chráněné* podle Vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., **KO** druhy kriticky ohrožené, **SO** dílně ohrožené a **O** ohrožené podle stejné právní normy.

Mihulovci (Petromyzontes)

Mihule potoční (*Lampetra planeri*) § KO – odlovem a pozorováním zjištěna v Krounce v celém sledovaném úseku toku. Odhadovaná početnost se pohybuje v řádu několika desítek exemplářů (do 50 ex.).

Ryby (Pisces)

Pstruh obecný (*Salmo trutta*) – opakovaně zjištěn především jako nedospělý v Krounce. Jeho početnost v sledovaném úseku toku se pohybovala do 100 ex.

Střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) § O – zjištěna odlovem v tůňkách Krounky v celkovém počtu 3 ex.

Vranka obecná (*Cottus gobio*) § O – ojedinele ulovena 14.5.2005 v Krounce pod lávkou (těsně nad lomem).

Obojživelníci (Amphibia)

Ropucha zelená (*Bufo viridis*) § O – zjištěno její rozmnožování v tůňkách a loužích především v horním patře lomu (viz foto) v celkové početnosti cca 15 – 20 ex. Vyskytuje se s velkou pravděpodobností také v blízkém okolí lokality.

Rosnička zelená (*Hylla arborea*) § SO – zjištěna akusticky pouze ojedinele v porostu u Krounky dne 5.6.2005.

Skokan hnědý (*Rana temporaria*) – rozmnožování zjištěno v tůňkách a loužích na dně i v horním patře lomu, kde byly pozorovány dospělé exempláře (5 ex.) i snůšky od cca 20 ex.

Plazi (Reptilia)

Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) § SO – opakovaně zjištěna v prostorách horního patra lomu (zde i mláďata), ovšem pouze počtu do 10 dospělých exemplářů (plus 7 mláďat).

Ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) § SO – ve více exemplářích (20–40 ex.) na všech vhodných místech, zejména ve vlhkých porostech na dně lomů – zde rovněž mláďata.

Slepýš křehký (*Anguis fragilis*) § SO – zjištěn pouze nepočtený na východním okraji lomu a přilehlém okraji lesa. Zde je možné i jeho rozmnožování.

Užovka hladká (*Coronella austriaca*) § SO – zjištěna opakovaně po 1 ex. 30.4.2005, 14.5.2005 a 5.6.2005 ve východní části lomu v horním patře a na okraji lomové stěny.

Užovka obojková (*Natrix natrix*) § O – zastížena dvakrát u Krounky v pobřežní vegetaci, přejetí kus rovněž na nedaleké silnici Předhradí – Hněvětice. Rozmnožování zde předpokládám.

Ptáci (Aves)

Bažant obecný (*Phasianus colchicus*) – ojedinele na vnějším okraji lomu ze SV strany (okraj pole).

Brlhík lesní (*Sitta europaea*) – hojný v lesních komplexech sousedících s lomem, více v jehličnanech.

Budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*) – zaznamenán pouze jediný zpívající samec v lese na severním okraji lomu.

Budníček menší (*Phylloscopus collybita*) – běžný v náletem zarostlé části lomu. Hnízdění prokázáno nálezem hnízda s mláďaty.

Budníček větší (*Phylloscopus trochilus*) – méně hojný než předchozí druh. Hnízdění předpokládám.

Červenka obecná (*Erithacus rubecula*) – hojně hnízdí v okolních lesích i v náletovými dřevinami zarostlých částech lomu.

Čížek lesní (*Carduelis spinus*) – opakovaně zjištěn na přeletu, hnízdí patrně v okolních lesích.

Datel černý (*Dryocopus martius*) – zjištěn akusticky z okolních lesů, v samotném lomu se nevyskytuje.

Dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) – předpokládám hnízdění přibližně 2 párů v listnaté vegetaci u Krounky.

Drozd brávník (*Turdus viscivorus*) – roztroušeně hnízdí v okolních lesích, v lomu se vyskytuje pouze na přeletu.

Drozd zpěvný (*Turdus philomelos*) – hojně hnízdí v okolních lesích i v samotném území lomu (v náletových dřevinách). Nalezeno hnízdo s mláďaty.

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*) – hnízdí roztroušeně v okolních lesích, v lomu při shánění potravy a za přeletu.

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*) – vzácně zjištěno pravděpodobně hnízdění 1 páru v náletové vegetaci v jižní části lomu.

Hýl obecný (*Pyrhula pyrhula*) – v malém počtu (cca 5 párů) hnízdí v lesnatém okolí lomu.

Jiříčka obecná (*Delichon urbica*) – pouze nad lomem přeletuje. V okolí hnízdí v Předhradí, Zhoří i Hněvěticích atd.

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) – pozorována opakovaně na Krounce, hnízdění však není pravděpodobné.

Káně lesní (*Buteo buteo*) – v nejbližším okolí lomu pravděpodobně vyhnízdy 2 páry.

Kavka obecná (*Corvus monedula*) § SO – zjištěna pouze na přeletu a při sběru potravy, hnízdění je pravděpodobné na hradě Rychmburku.

Konipas bílý (*Motacilla alba*) – zjištěn pravidelný výskyt u Krounky i na hospodářských stavbách v lomu.

Konipas horský (*Motacilla cinerea*) – hnízdění 1 páru zaznamenáno pod mostkem přes Krounku nad lomem.

Konopka obecná (*Carduelis cannabina*) – opakovaně pouze na přeletu, hnízdění je pravděpodobné v okolí lomu.

Kos černý (*Turdus merula*) – velmi hojně hnízdí v celém území. Nalezena celkem 2 hnízda.

Králíček obecný (*Regulus regulus*) – hojně hnízdí v jehličnatých lesních porostech v okolí lomu.

Králíček ohnivý (*Regulus ignicapillus*) – výrazně vzácnější předešlého druhu, hnízdí v podobném prostředí jako *R. regulus*.

Krkavec velký (*Corvus corax*) § O – několikrát zjištěn na přeletu, hnízdění v blízkém okolí lomu nelze vyloučit, ovšem nezdá se mi pravděpodobné.

Krutíhlav obecný (*Jynx torquilla*) § SO – zaznamenán akusticky pouze 14.4.2005, nejspíše se jednalo o výskyt na tahu.

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) § SO – opakovaně zjištěn akusticky 1 samec v polních a travních kulturách u východního okraje lomu.

Křivka obecná (*Loxia curvirostra*) – roztroušeně hnízdí v okolních jehličnatých lesích, v lomu pouze na přeletu.

Linduška lesní (*Anthus trivialis*) – roztroušeně hnízdí na vhodných místech v celém území (náletové dřeviny v lomu a lesní okraje).

Mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*) – hnízdící zjištěn na okraji lomu v náletových dřevinách (vyvádění mládat).

Ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*) § O – předpokládám hnízdění v okolních lesích, v lomu pouze na přeletu.

Pěnice černohlavá (*Sylvia communis*) – hojně hnízdí zejména v keřové vegetaci u Krounky a v náletových dřevinách.

Pěnice hnědokřídla (*Sylvia communis*) – zjištěn pouze vzácný výskyt, hnízdění 1 páru je však možné.

Pěnice pokrovní (*Sylvia curruca*) – opakovaně zaznamenána v náletových dřevinách, kde je pravděpodobné hnízdění 2 párů.

Pěnice slavíková (*Sylvia borin*) – opakovaně zjištěna akusticky, hnízdí pravděpodobně v keřích na jižním okraji lomu.

Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*) – běžně hnízdí v celém území lomu i v okolí. Pozorováno krmení mládat, zjištěna i čerstvě vylétlá mládata.

Pěvuška modrá (*Prunella modularis*) – předpokládám hnízdění přibližně 2 párů v náletové vegetaci a u Krounky.

Poštolka obecná (*Falco tinnunculus*) – nad území lomu zaletuje z hradu Rychmburka, kde hnízdí.

Pušťík obecný (*Strix aluco*) – 16.2.2005 zjištěn 1 houkající samec v okolních lesních porostech, do lomu zaletuje zřejmě pouze za potravou.

Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*) – hnízdění zjištěno na hospodářských budovách v lomu – 1 hnízdo.

Rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*) – hnízdění výskyt lze předpokládat v prostoru lomu.

Rorýs obecný (*Apus apus*) § O – zaznamenán pouze na přeletu nad lomem.

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*) – opakovaně zaznamenán na řece Krounce, hnízdění předpokládám na skalách u Krounky nad lomem.

Skřivan polní (*Alauda arvensis*) – hnízdí v nelesních partiích na východním okraji lomu a přilehlých plochách a polích.

Sojka obecná (*Garrulus glandarius*) – hnízdí v okolních lesích v několika párech, v lomu zjištěna na přeletu.

Straka obecná (*Pica pica*) – zjištěna pouze na přeletu.

Strakapoud velký (*Dendrocopos major*) – hnízdí v několika párech roztroušeně v okolních lesích.

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*) – zjištěno hnízdění (nalezeno 1 hnízdo s vejci) v náletovou vegetací zarostlé části lomu, celková početnost asi 3 páry.

Střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*) – opakovaně zjištěn v pobřežní vegetaci u Krounky, kde pravděpodobně hnízdí.

Sýkora babka (*Parus palustris*) – ojedinele zaznamenána u Krounky.

Sýkora koňadra (*Parus major*) – 2 páry hnízdí v dutinách na hospodářských stavbách v lomu, v okolních lesích hojná.

Sýkora modřínka (*Parus caeruleus*) – pravidelně zaznamenávána akusticky po celém území, pravděpodobně hnízdí.

Sýkora uhelníček (*Parus ater*) – v jehličnatých porostech okolních lesů běžně hnízdí.

Šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*) – opakovaně zaznamenán ve vegetaci na březích Krounky.

Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*) – hnízdění zaznamenáno jednak v duté olši u Krounky a také na lesním okraji u lomu.

Ťuhýk obecný (*Lanius collurio*) § O – 1 pár hnízdí na okraji lomu v keřovém lesním lemu.

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) § O – hnízdí v okolních vesnicích, nad lom zaletuje za potravou.

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) – zjištěna pouze na přeletu.

Vrána obecná šedá (*Corvus corone cornix*) – pouze vzácně na přeletu.

Zvonek zelený (*Chloris chloris*) – hnízdění zjištěno v keřích náletových dřevin, početnost asi 3 páry.

Žluna zelená (*Picus viridis*) – roztroušeně v několika párech v okolních lesních porostech.

Savci (Mammalia)

Hraboš polní (*Microtus arvalis*) – běžný druh v lučních a polních enklávách na okrajích lomu.

Ježek západní (*Erinaceus europaeus*) – zjištěn celkem dvakrát – pozorován u hospodářských staveb a přejety na silnici Předhradí – Hněvětice.

Krtek obecný (*Talpa europaea*) – rycí činnost zaznamenána na okraji lomu a přilehlých loukách.

Kuna skalní (*Martes foina*) – několikrát nalezen trus v lomu i u hospodářských staveb.

Myš domácí (*Mus musculus*) – nalezena uhynulá (1 ex.) u cesty v blízkosti hospodářských staveb v lomu.

Netopýr ušatý (*Plecotus auritus*) – zjištěn ultrazvukovým detektorem, 14.6.2005 zjištěn v úkrytu na hradě Rychmburku.

Netopýr vodní (*Myotis daubentonii*) – dva exempláře zaznamenány ultrazvukovým detektorem nad hladinou Krounky.

Norník rudý (*Clethrionomys glareolus*) – opakovaná vizuální pozorování na okraji lomu.

Srnec obecný (*Capreolus capreolus*) – opakovaně pozorován v úkrytu v náletových dřevinách lomu.

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) § **O** – hojná v okolních lesních porostech, v samotném lomu nezjištěna.

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*) § **KO** – zaznamenán detektorem i vizuálně při lovu nad lomem a Krounkou, 14.6.2005 nalezena letní mateřská kolonie na hradě Rychmburku (12 samic).

Vydra říční (*Lutra lutra*) § **SO** – opakovaně nalezen trus na kamenech v řece Krounce, zřejmě se však nejedná o stálý výskyt, ale jen o migraci.

Zajíc polní (*Lepus europaeus*) – zastížen opakovaně zejména na hranicích lomu.

Zvláště chráněné druhy

V následujícím přehledu jsou uvedeny všechny zjištěné zvláště chráněné druhy živočichů (podle Vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.) s uvedením charakteru výskytu, vztahu k lokalitě a možných vlivů obnovy těžby v lomu na jejich populace.

Druhy kriticky ohrožené

Mihule potoční (*Lampetra planeri*) § **KO** – výskyt v řece Krounce je dlouhodobě ověřen v několika úsecích od soutoku s Novohradkou po Otradov. Na úseku toku, který protéká dotčeným územím lomu, bylo zaznamenáno celkem 7 exemplářů, odhad početnosti je ovšem cca 50 ex. Pro zachování druhu je nezbytné ponechat koryto v původním stavu, vyloučit vypouštění jakýchkoliv odpadních látek a také vyloučit možnost úniků těchto látek.

Vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*) § **KO** – bylo zjištěno rozmnožování (mateřská kolonie) v blízkém hradě Rychmburku. Výskyt v samotném lomu má charakter přeletů jednotlivých exemplářů nad územím nebo lovu hmyzu nad Krounkou.

Druhy silně ohrožené

Rosnička zelená (*Hylla arborea*) § **SO** – zjišťována opakovaně v břehovém porostu u Krounky v prostoru lomu, ale výskyt je možný prakticky i v širším okolí. Rozmnožování nebylo v území zjištěno. Pro zachování druhu v lokalitě je nezbytné ponechat břehovou vegetaci v nezměněné podobě.

Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) § **SO** – výskyt ověřen na výslunných okrajích lomu v jeho horním patře. Zde dochází také k rozmnožování – pozorována mláďata. Obnovou těžby by toto stanoviště bylo narušeno.

Ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) § **SO** – opakovaně pozorována početná populace (do 40 ex.) na vlhkých místech dna lomu, především v jeho západní části. Využívá k výskytu i rozmnožování (zjištěna i mláďata) především vegetací zarostlá stanoviště, tedy

místa dlouhodobě zanedbaná bez hospodářské činnosti. Obnověním těžby v lomu by pravděpodobně tato stanoviště byla výrazně redukována.

Slepýš křehký (*Anguis fragilis*) § SO – zjištěna pouze nepočetná populace pravděpodobně do 5 exemplářů na východním okraji lomu. Zde pravděpodobně dochází i k rozmnožování – pozorován 1 nedospělý exemplář. Obnověním těžební činnosti by byla tato populace omezena ve výskytu, ale pravděpodobně by se odsunula do jiné části sousledného areálu druhu, který do lomu zasahuje z okolí.

Užovka hladká (*Coronella austriaca*) § SO – jedná se zřejmě o faunisticky nejčastější zjištění z lokality, protože druh dosud nebyl z této části Chrudimska vůbec znám (cf. LEMBERK 2001, MIKÁTOVÁ et. al. 2001). Zjištěn byl opakovaně jeden exemplář (patrně ne tentýž) v horním patře východní lomové stěny. Vzhledem k dobrým potravním podmínkám (dostatek ještěrek) i možnostem úkrytu zde lze předpokládat trvalý výskyt i rozmnožování. Obnověním těžby v lomu by byla populace silně ovlivněna – jednak přímým vlivem těžby, jednak druhotně vymizením ještěrek (potravy).

Kavka obecná (*Corvus monedula*) § SO – zjištěna pouze na přeletu a její vztah k území lomu není významný.

Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) § SO – zjištěn pouze ojedinele (akusticky). Jednalo se s největší pravděpodobností o jedince na tahu.

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) § SO – opakovaně zaznamenáno volání samce v přílehlých polních a lučních porostech u východního okraje lomu. Druh nemá přímé vazby k lomu.

Vydra říční (*Lutra lutra*) § SO – opakovaně byly nalezeny pobytové značky v korytě Krounky a na jejích březích. Vzhledem k jejich stáří a frekvenci je zanechali s největší pravděpodobností migrující jedinci. Každopádně lokalita i její okolí (Šilinkův důl a přírodní park Údolí Krounky a Novohradky) představuje pro vydru atraktivní prostředí, ve kterém byla v letech 2000 a 2001 (LEMBERK 2001) i později opakovaně zjišťována. Přestože se zdá, že v lokalitě samé v současnosti nežije a pouze migruje, stálá leč nepočetná populace v okolí žije na Krounce, Novohradce i Žejbru. Hodnotit vliv obnově těžby kamene v lomu u Předhradí na její výskyt je obtížné, ale přikláním se k názoru, že k přerušení migrační trasy podél Krounky by zřejmě nedošlo.

Druhy ohrožené

Střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) § O – celkem 3 exempláře byly odchyceny v tůňkách Krounky, ovšem celkovou početnost odhaduji na min. 50 ex. Vliv obnově těžby na její výskyt lze obtížně hodnotit, záleželo by na míře exploatace samotného říčního koryta. Podmínkou by v případě obnově těžby bylo zajištění intaktnosti koryta a zamezení vypouštění cizorodých látek do řeky.

Vranka obecná (*Cottus gobio*) § O – uloven pouze jediný exemplář v toku Krounky těsně nad lomem. Její početnost zde je zřejmě vyšší, ne však výrazně, a zasahuje téměř jistě i do sousedních úseků toku Krounky. Vliv obnově těžby na její výskyt je podobně jako u předchozího druhu obtížně hodnotit. Podmínkou by v případě obnově těžby bylo zajištění intaktnosti koryta a zamezení vypouštění cizorodých látek do řeky.

Ropucha zelená (*Bufo viridis*) § O – zjištěn byl nejen výskyt dospělých exemplářů, ale i rozmnožování v tůňkách v lomu (především ve východní části v horním patře lomu). Celková početnost rozmnožujících se ropuch byla sečtena na 15 – 20 ex. Rozmnožování bylo úspěšné. Obnova těžební činnosti v lomu by měla na její populaci zřejmě fatální důsledky, došlo by mj. k zániku prostředí, ve kterém dochází k rozmnožování.

Užovka obojková (*Natrix natrix*) § O – nepříliš početná populace obývá pobřežní vegetaci podél řeky Krounky a to nejen v samotném lomu, ale také v okolí. Zde zřejmě dochází i k rozmnožování.

Krkavec velký (*Corvus corax*) § O – byl zastížen pouze na přeletu a jeho vztah k hodnocené lokalitě tedy není významný. Obnova těžební činnosti v lomu jeho výskyt neovlivní.

Ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*) § O – byl zastížen pouze na přeletu a jeho vztah k hodnocené lokalitě není významný. Obnova těžební činnosti v lomu jeho výskyt neovlivní.

Rorýs obecný (*Apus apus*) § O – zastížen byl vždy pouze při lovu a na přeletu, takže nemá k lokalitě přímý vztah.

Ťuhák obecný (*Lanius collurio*) § O – zjištěno bylo hnízdění 1 páru na okraji lomu v keřové vegetaci. Obnovení těžby by jeho výskyt ovlivnilo zřejmě jen v případě rozšíření lomu mimo stávající lomové stěny.

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) § O – zastížena byla vždy pouze při lovu a na přeletu, takže nemá k lokalitě přímý vztah. Obnova těžební činnosti v lomu její výskyt nijak neovlivní.

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) § O – zjištěna byla v sousedních lesních porostech, její výskyt v samotném lomu nelze vyloučit. Obnova těžební činnosti v lomu její výskyt v okolí neovlivní.

Diskuse

V jarním a časně letním období roku 2005 byl proveden zoologický inventarizační průzkum území lomu mezi obcemi Předhradí a Hněvětice (o. Chrudim) zaměřený na zjištění výskytu obratlovců (*Vertebrata*). Celkem bylo zaznamenáno 86 druhů obratlovců z čehož byl 21 druh zvláště chráněný podle Vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. Skutečnost, že 24 % všech zjištěných druhů patří mezi zvláště chráněné živočichy, dokumentuje zoologickou hodnotu tohoto území jako součásti vyhlášeného přírodního parku *Údolí Krounky a Novohradky*.

Ze zjištěných druhů obratlovců patří k nejvýznamnějším především opakovaně zjištěný výskyt užovky hladké (*Coronella austriaca*), rozmnožování ropuchy zelené (*Bufo viridis*), zjištěný početný výskyt mihule potoční (*Lampetra planeri*) a střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) i početná rozmnožující se populace ještěrky živorodé (*Zootoca vivipara*). Zajímavé je jistě i zjištění pobytových značek vydry říční (*Lutra lutra*).

Počet zjištěných druhů obratlovců je srovnatelný s jinými dílčími územími obdobných velikostí a zcela odpovídá rozloze, vegetačnímu typu, nadmořské výšce a geografické poloze. Počet zjištěných druhů obratlovců (86 druhů, z toho 21 chráněných) je srovnatelný s faunou obratlovců celého údolí Krounky (LEMBERK 1997), kde bylo zjištěno 109 druhů (z toho 22 zvl. chráněných).

Závěr

V průběhu vertebratologického průzkumu zájmového území lomu mezi obcemi Předhradí a Hněvětice (okr. Chrudim, čtverec 6162c) bylo v jarním a časně letním období roku 2005 zastíženo celkem 86 druhů obratlovců. Přehled počtu druhů (i zvláště chráněných) v jednotlivých taxonomických skupinách je uveden v následující tabulce:

	počet druhů / number of species	z toho zvláště chráněných / number of specially protected species
mihulovci (<i>Petromyzonthes</i>)	1	1
ryby (<i>Pisces</i>)	3	2
obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	3	2
plazi (<i>Reptilia</i>)	5	5
ptáci (<i>Aves</i>)	61	8
savci (<i>Mammalia</i>)	13	3
celkem / total	86	21

Summary

In 2005 (spring and summer) an inventory research in the quarry near Předhradí and Hněvčice (District of Chrudim, East Bohemia, square of 6162c) was carried out. Totally 86 vertebrate species were found (1 lampreys, 3 fish, 3 amphibian, 5 reptilian, 61 bird and 13 mammalian species). Among them, according to the Czech National Council Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection and Czech Ministry of Environment Decree No. 395/1992 Gazette, 21 species (24 %) are specially or particularly protected.

Literatura

- HARANT K., 1980: Ptáci Skutečska. *Sborník VČ pobočky ČSO, Pardubice, 1: 18-30.*
- KURFÜRST J., LEŠNER J., 1998: Ichtyofauna říčky Krounky v severovýchodních Čechách. *Bulletin Lampetra III. ZO ČSOP, Vlašim: 95-101.*
- KURFÜRST J., PRUŽINA I., 1995: Průzkum ichtyofauny řeky Krounky. *Ms. – dep. in Ref. ŽP OkÚ Chrudim. 17 pp.*
- LEMBERK V., 1997: Obratlovci navrhovaného přírodního parku „Údolí Krounky“ v okrese Chrudim. *Vč. sb. přír. – Práce a studie, 5: 159-166.*
- LEMBERK V., 1999: Výskyt mihule potoční (*Lampetra planeri*) v okrese Chrudim. *Vč. sb. přír. – Práce a studie, 7: 153-155.*
- LEMBERK V., 2001: Obratlovci okresu Chrudim. *Východočeské muzeum, Pardubice. 250 pp.*
- LOHNISKÝ K., 1984: Změny rozšíření a druhové skladby ichtyofauny východních Čech v posledních desetiletích. *Zpravodaj KMVČ, přír. vědy, 11(2): 29-106.*
- MIKÁTOVÁ B., VLAŠÍN M., ZAVADIL V. (eds.), 2001: Atlas rozšíření plazů v České republice. *AOPK, Brno, Praha.*
- MILES P., 1967: Ptáci Skutečska. *Acta Mus. Reginahradecensis, S.A: scientiae naturales, 8: 123-140.*
- MILES P., 1970: Obojživelníci a plazi severního podhůří Žďárských vrchů. *Acta Mus. Reginahradecensis, S.A: scientiae naturales, 11: 107-111.*
- VESECKÝ A. et al., 1958: Atlas podnebí Československé republiky. *Praha.*

+ foto v barevné příloze

Došlo: 28.3.2006

